

N:o 8 Klara norra kyrkogata.

Sändebref om Arbetareinstitutet.

Till Stockholms arbetare!

Arbetareinstitutets mål.

Mer och mer har man insett, att den vetenskapliga odlingen i sina hufvuddrag bör spridas till kroppsarbetarnes stora och betydelsefulla klass samt att vetenskapen ej endast bör förbehållas ett fåtal lärde. Ett utbildadt förstånd och verkliga insikter fordras numera af flertalet, och härför kan Arbetareinstitutet verka i stor skala.

Arbetareinstitutets mål är att höja arbetsklassens *teoretiska bildningsståndpunkt* eller att meddela den vetenskap-

liga odlingens resultat åt en hvar, som det åstundar, utan hänsyn till klass eller yrke. Institutet afser således en odling, som gäller *människan* och *medborgaren*.

Dess mål är således icke att befördrå någon särskild yrkesskicklighet — andra institutioner tillkommer det att sörja härför.

De allmänna vetenskapliga sanningarna, som här i första hand afses, kunna likväl medelbart, ibland t. o. m. omedelbart, vara af *praktisk nytta*, då det sanna kunskapssökandet alltid värkar förädlande på hela människan, drager henne från ett lefnadssätt, som ödelägger både moral och kassa och ofta medför nyttigt vetande för såväl hälsan som yrket, såsom t. ex. framgår af en blick på hälsolärans, fysikens, kemiens och matematikens m. fl. vetenskapers studium.

Då folkskolan endast afser själsodlingen under barnåren, kan den ej, äfven med den bästa organisation, meddela den bildning, som Arbetareinstitutet söker sprida. Äfven för *vuxna* är det nödvändigt att hafva tillfälle till andlig odling på lediga stunder, dels för inhämtande af kunskaper, dels för motvärkande af urartning för sysslolöshet och dåligt sällskap.

* * *

Okunnigheten visar sig i otaliga fall vara ett af de förnämsta hindren för en lugn social utveckling och den enskildes lycka. Endast genom en på vetenskaplig forskning grundad allmän bildning, spridd till hela folket, kan den *mognad i omdöme* och den *kloka besinning* vinnas, som nu mer än någonsin fordras af alla sanna medborgare.

Deltagandet i Arbetareinstitutets undervisning är ock af nytta i det afseendet, att det ingifver *förtroende till arbetsklassens sträfvan*.

Sedligheten höjes redan genom förhindrandet af dåligt tidsfördrif; inhämtandet af världsordningens lagar samt kännedomen om stora personligheter och principer förädla människan omedelbart. *Vetenskapliga studier stärka människans själskrafter*, som fordra en ständig öfning, om de ej skola förslöas och urarta. Genom utvecklandet af våra högre egenskaper öfvervinnas lägre lockelser allt bättre. Dryckenskap och tanklöshet lämna ett förödt hjärta och en tom pung! O, motstån, I som ännu äro svaga för brännvinet, detta härjande, allt ädelt bortbrämmande gift, besöken

Institutet i st. f. krogen, köpen en föreläsning i st. f. en sup (priset är ungefär detsamma) och stärken hela eder hälsa, den fysiska som den andliga, med den undervisning, som edert Institut bjuder på!

Studier förhindra bortkastandet af penningar, tid och kroppskrafter på skadliga njutningar, hvaraf gifvetvis *minskad arbetskraft* blir en följd.

* * *

Den nya arbetarörelsens natur är ej blott ekonomisk och politisk, utan ock *intellektuel*. Det är denna sida af rörelsen Arbetareinstitutet gynnar, och ett stort antal af Stockholms arbetare ha vid många tillfällen visat, att den undervisning som Institutet meddelat, burit goda frukter.

Upplysning är således Arbetareinstitutets mål, men en upplysning, som stärker och vederkvicker. Och följderna af den vetenskapliga odlingens spridning i största möjliga grad kunna ej bli annat än lyckliga, ty vetenskapen är liktydig med sanning och rätt, den är ljus, trygghet och lugn, den utgör en af grundvalarne för våra samhällens bestånd och utveckling.

Särskildt erinras om den omätliga vigten af *kvinnans bildning* i vår tids samhälle, om kvinnans uppgift att såsom maka, moder och syster bistå, leda och förkofra hemmets manliga medlemmar. *Äktenskapen* och *hemmen* bli då först lyckliga och uppfylla sin högre bestämelse, när verkliga intressen af ädlare art finnas hos familjen och hos kvinnan. Denna bör i alla händelser aldrig stå under mannen i allmän bildning. Då Arbetareinstitutet är inrättadt ej blott för män, utan ock för kvinnor, påpekas denna omständighet för att särskildt erinra de senare om Institutets undervisning, som i hög grad kan *höja barnauppfostran*. Mödrar i arbetarehem, begagnen därför tillfället att skaffa eder själfva en högre bildning och manen edra halfvuxna barn att i Arbetareinstitutet skaffa sig de kunskaper, som allt mera fordras af alla samhällsklasser!

För många *hemlösa arbetare* kan Arbetareinstitutet vara någon ersättning, då de där äro i tillfälle att icke blott företaga studier och tillbringa lediga stunder, utan ock att stifta värdiga bekantskaper.

Om Arbetareinstitutets värksamhet och studiernas bedrivande därstädes.

Arbetareinstitutet meddelar en *populärt vetenskaplig odling* och bereder tillfälle till förädlande nöjen af konstnärlig art. Undervisning meddelas i form af *föreläsningar*, mestadels anordnade i *systematiska kurser*, och gäller: matematik, astronomi, meteorologi, fysik, kemi, anatomi och fysiologi, sjukdoms och hälsolära, allmän hälsovård, naturalhistoria, jord- och folkbeskrifning, kulturhistoria, svensk historia, statskunskap, lagkunskap, ekonomi, lefvande språk m. m.

Arbetareinstitutet står, i enlighet med sitt ursprungliga program, utaför politiska och religiösa strider och agitationer; för de mera omedelbara sociala önskningsmålen kan det vara af betydelse endast i den mån sådana stå i samband med framställningen af den vetenskapliga forskningens resultat. Institutet är dock en *fristående anstalt utan allt pålagdt tvång*, och den bildning det meddelar står i *öfverensstämmelse med tidens kultur, fri forskning* är dess grundval och en *sund utveckling* ett mål för dess värksamhet.

Framhållas bör, att *arbetarne ha medbestämmanderätt* i Institutets ledning, då Arbetareinstitutens-Föreningen, som förvaltar hela Institutet, består, stadgarne likmätigt, minst till hälften af arbetare och sådana ock skola vara medlemmar af Föreläsningstyrelsen.

* * *

Arbetareinstitutets åhörare tillrådas vänligen, att, så vidt möjligt, genomgå *fullständiga kurser* och att hällre utvälja *en eller 2 kurser i sänder*, än att då och då åhöra spridda föreläsningar i flere skilda ämnen, hvilket ej medför någon verklig bildning, men blott gifver en aning om det vetenskapliga vetandet, för att ej tala om den ytlighet, som derigenom kan meddelas åt hela karakteren.

Då vidare *alla ämnen* äro af den största betydelse för det föresatta målet: allmän vetenskaplig bildning, erinras om *det olämpliga i att blott utvälja dem, som förefalla mera intressanta och lockande*, och att lämna de öfriga. Mången skall i alla händelser öfverraskas att vid närmare studium af en vetenskap, som först ej lockade, finna densamma vara af det största intresse.

En viss *studieplan* är alltid önskvärd, och tillrådas Institutets åhörare att börja med vetenskaper, som röra *enkla företeelser*, såsom matematik, astronomi, fysik och kemi, och först senare egna sig åt *mer invecklade vetenskaper*, såsom anatomi och fysiologi, statskunskap och ekonomi. Naturalhistoria, jord- och folkbeskrifning, kulturhistoria samt svensk historia egna sig för alla, utan afseende på andra kunskaper.

En ordnad följd af upplysningar och utredningar fordras, och ingen lärdomsbyggnad kan uppföras utan att grunden först lägges. Den, som ej varit med *från början af en kurs*, finner mycket oförklarligt och dunkelt, som de fatta, hvilka från själfva grunden deltagit i undervisningen.

Föreläsningarna äro anordnade så, att en hvar med vanligt godt förstånd skall kunna följa med; de fordra inga förstudier utöfver folkskolans, och det ingår i undervisningsplanen att *framskrida metodiskt från de enklaste elementen* i en vetenskap för att gradvis framställa mer invecklade förhållanden.

Att *föreläsningssmetoden* med åtföljande belysningar genom taflor, ritningar på svarta taflan, förevisningar af preparat, experiment, o. s. v. är nödvändig för undervisning i naturvetenskaperna, inses lätt af enhver. Af vigt är emellertid att här framhålla betydelsen af *föreläsningssmetoden äfven i andra ämnen*, såsom historia, statskunskap, ekonomi o. s. v., där mången torde föreställa sig, att man utan vidare kan i tillgängliga arbeten läsa sig till hvad man behöfver veta. Detta är endast till en viss grad sant, då ofta en stor svårighet ligger i att finna lämpliga arbeten och många fordra en kritisk behandling för att ej vilseleda. Föreläsarne måste ock för att följa med sin tid studera mycket, som ej är tillgängligt för den stora allmänheten, och framställa ofta i en föreläsning hvad de funnit i en mängd källor.

* * *

Då föreläsningarna emellertid i allmänhet endast kunna bibringa det *mest väsentliga* af vetenskaperna i en jämförelsevis sammanträngd form, erinras om vigten af *själfstudier* för att fullkomna de kunskaper, som inhämtas i Institutet, hvarför åhörarne uppmanas att begagna sig af *Institutets rikhaltiga bibliotek*, som eger de bästa arbeten på vårt språk inom alla vetenskaper och forskningsområden

samt litteraturens skilda grenar, och köpa *katalogen* häröfver, som fås i Institutet för 10 öre.

Af synnerlig betydelse är det vid sidan af biblioteksrummet befintliga *läsrummet* för studier på stället i den literatur, som där förefinnes och hufvudsakligen består af s. k. konsultationsarbeten: konversationslexikon, biografiska lexikon, ordböcker m. m., samt historiska arbeten, kartor, en mängd tidskrifter förutom illustrerade veckotidningar m. m.

Här erbjudes tillfälle för dem, som ej ha råd att förskaffa sig större och dyrbarare arbeten, att med lätthet få upplysningar om ämnen, som utgöra föremål för deras studier, beröra dagens frågor o. s. v. samt att fylla luckor i kunskaperna och få en på fakta grundad själfständig mening.

Biblioteket och *läsrummet* äro tillgängliga *alla dagar året om kl. 1—9 e. m.*

Låntagare, som är *ständig åhörare* vid Institutets föreläsningar — eller regelbundet följer minst en årskurs i ett ämne — eger att *afgiftsfritt* låna böcker ur *biblioteket*; öfriga erlägga 25 öre i månaden.

Afgifter till *läsrummet* äro: 5 öre för en gång, 25 öre i veckan och 50 öre i månaden.

* * *

Åhörarne uppmanas ock att förskaffa sig, i mån af tillgångar, *egna boksamlingar*. I Institutet utdelas ock såsom ledning härför en *förteckning öfver lämpliga arbeten* härför jämte utsatta priser.

Då *anteckning af de förnämsta uppgifterna* i föreläsningarna betydligt underlättar studierna, erinras om vigten af att vid föreläsningarna alltid vara försedd med *anteckningsböcker* och *blyertspennor*.

För dem, som ej vilja muntligen begära upplysningar, finnes en *fråglåda* för inläggande af frågor rörande föreläsningarna; svar lämnas offentligt af ämnets lärare.

* * *

Förädlande nöjen af konstnärlig art erbjudas i Arbetareinstitutet genom dess *Folkkonserter*, som gifvas *hvarje söndagsafton kl. 1/2 8* och till hvilka Institutets åhörare ha företrädesrätt genom att *under veckans lopp dessförinnan* hos bibliotekarien, biljettförsäljerskan eller kaféet *lösa polett* där-

till (till 25 öre). *Polettinnehafvare* bör dock infinna sig *före kl. 1/3 8*, ty då upplåtas lediga platser till andra.

Välkomna till Arbetareinstitutet!

Sedan eget hus förvärfvats åt Stockholms Arbetareinstitut (N:o 8 Klara norra kyrkogata), finnes det plats nog för kunskapssökande arbetare att i stora skaror vara med om föredragen och folkkonserterna här; *föreläsningssalen* är rymlig/ angenäm/ luften är ren — det bästa ventilations-system är tillämpadt — och allt är inredt efter tidens fördringar enkom för ändamålet.

Invid *kapprummet* finnas *toalettrum med tvättbord* och dessutom ett *kafé*, där man till moderata pris kan få förtäring.

De, som eljest skulle behöfva gå lång väg från arbetslokalen till hemmet för att tvätta sig och äta samt därigenom ej hinna till Arbetareinstitutet i rättan tid, kunna nu få dessa behof fyllda på ort och ställe.

Då aftonföreläsningarna ibland kunna draga ut på tiden, så att långt bort boende åhörare riskera att komma hem, då porten där är stängd, påpekas vigten af att skaffa sig *portnyckel*, på det föreläsningarna ej må lämnas före slutet, hvilket dels värkar störande, dels blir en förlust för den, som nödgas aflägsna sig.

Paraplyet har ock en viss betydelse för Institutets föreläsningar, då dessa alltid haft en påfallande mindre publik i regnväder än annars, enär en mängd åhörare uppenbarligen saknat detta skyddsmedel. Mycket vetande har derigenom gått förloradt.

* * *

Mätte en talrik publik ständigt fylla åhörareplatserna och visa sitt aldrig sviktande intresse för Arbetareinstitutet samt tillvinna arbetarerörelsen allt mera aktning och sympati!

Ett gammalt ordspråk säger:

Droppen urhållkar stenen ej med våld, utan genom att ofta falla,
Så blir människan lärd, ej med våld utan genom att ofta läsa.

Mätte en *okufelig ihärdighet*, vilkoret för all framgång, ligga till grund för den svenska arbetsklassens bildnings-

sträfvan, ty utan densamma skall mången finna sig besviken i sina förhoppningar om sin egen upplysning och sin förmåga att gagna samhället genom nya kunskaper, hvilka förr ej stått en hvar till buds, men som, rätt tillegnade, ofelbart skola förbättra arbetsklassens hela ställning och bidra till fosterlandets väl.

Mången får kanske offra både tid och krafter samt spara in på eljest vanliga utgifter för att skaffa sig bildning.

Arbetare, varen dock öfvertygade därom, att hvarje liten besparing, hvarje 10-öring, hvarje krona, offrad för den undervisning, som edert Institut meddelar, medför större ekonomisk fördel än mången omedelbar material vinst, synnerligast om denna göres med åsidosättande af själsodling!

Heder åt de arbetare, som samvärkat för upprätthållandet af Arbetareinstitutet och genom sina studier gifvit andra så goda exempel! Måtte upplysta arbetare alt fortfarande värka på de oupplysta och svaga och bli deras vägledare, på det vårt folk i sin helhet må höjas och förädlas!

I enig samvärkan, således framåt, framåt på ljusets bana mot bättre tider, som stunda!

I gladt mod gå Arbetareinstitutets föreläsare hand i hand med dess intresserade åhörare, ty 15 års erfarenhet ha visat, att dessas bildningssträfvan är af äkta slag!

I fosterlandets och upplysningens namn!

Hälsning och tillgifvenhet!

Stockholm i Augusti 1895.

Anton Nyström,

Arbetareinstitutets föreståndare.

P. S. Detta sändebref erhålles gratis i Arbetareinstitutet och torde godhetsfullt spridas till alla arbetarekretsar.